

Utbildningsinspektion i Bräkne-Hoby rektorsområde

Förskoleklass
Grundskola 1–9

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av Bräkne-Hoby rektorsområde	2
Bedömningar	2

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Bräkne-Hoby rektorsområde och besökt skolorna den 28–31 augusti 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka inspektörer som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. De krav på åtgärder som inspektörerna anger i denna rapport framgår även av Skolverkets beslut med anledning av inspektionen. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet.

Övergripande information om inspektionen finns publicerad på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se).

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de brister inspektörerna lyfter fram i bedömningen åtgärdas av skolan. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och skolorna, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Bräkne-Hoby rektorsområde intervjuades rektorn, de biträdande rektorerna, personal, elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besök-

te även lektioner i flertalet årskurser och verksamheten i förskoleklassen. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av Bräkne-Hoby rektorsområde

Hobyskolan	Antal elever
Förskoleklass	32
Grundskola	332

Hallabroskolan	Antal elever
Förskoleklass	7
Grundskola	52

Backarydsskolan	Antal elever
Förskoleklass	6
Grundskola	55

Källa: Statistik från rektorsområdet vid inspektionstillfället

Rektorsområdet Bräkne-Hoby bildades sommaren 2006 genom en sammanslagning av två rektorsområden, ett som bestod av Hobyskolan och ett som bestod av Hallabroskolan och Backarydsskolan. Hobyskolan är en F–9 skola som ligger i orten Bräkne-Hoby med 3 000 invånare, väster om Ronneby. Hallabroskolan är en F–6 skola som ligger i Hallabro ett samhälle med 900 invånare, 25 km norr om Ronneby. Backarydsskolan är också en F–6 skola som ligger i Backaryd 20 km norr om Ronneby, ett samhälle med 750 invånare.

I rektorsområdet finns 14 förskoleavdelningar och sex fritidshem. Förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen granskas kommunövergripande med bedömningar i kommunrapport och beslut. Det finns också fem elever inskrivna i den obligatoriska särskolan som är individintegrerade i rektorsområdet. Särskolan är ett eget rektorsområde i Ronneby kommun och granskningen av den verksamheten sker i en egen rapport.

Ledningen för rektorsområdet utövas av en rektor som till sin hjälp har två biträdande rektorer och två specialpedagoger.

Bedömningar

Samlad bedömning

Det pågår ett utvecklingsarbete i Bräkne-Hoby rektorsområde, dialogen, kring kunskapsmålen som har gett till resultat att elever och föräldrars kännedom om målen har ökat. Det systematiska kvalitetsarbetet i hela rektorsområdet bör dock förbättras. Det finns inga gemensamma system för uppföljning av elevernas kunskaper, varken betygsresultat eller elevernas måluppfyllelse i årskurs 5 redovisas. På alla tre skolorna bedrivs ett kontinuerligt värdegrundsarbete som enskilt ger goda resultat, men likabehandlingsplaner måste upprättas för skolor

och verksamheter och resultaten av arbetet måste utvärderas. Rektorn är förtrogen med verksamheten men kan förbättra sitt ansvar för skolans utveckling.

Rektorsområdet har en hög lärartäthet, som ger skolorna en möjlighet att låta eleverna arbeta i mindre grupper. Andelen elever som blir behöriga till gymnasieskolan är högre än riksgenomsnittet men meritvärdet är lägre. Arbetet med elever i behov av särskilt stöd fungerar väl men arbetet med elevernas inflytande kan utvecklas ytterligare.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 och 9 i samtliga ämnen (1 kap. 12 §, 2 kap. 8 §, 4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen).
- Kvalitetsredovisningen för Hobyskolan saknar bedömning av elevernas måluppfyllelse avseende kunskaper och normer och värden. Dessutom medverkar inte lärare, övrig personal och elever i upprättandet av kvalitetsredovisningen (3, 4 § förordning om kvalitetsredovisning m.m.).
- Likabehandlingsplaner saknas för alla skolor och verksamheter inom rektorsområdet (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör analysera de stora skillnaderna i meritvärdet mellan pojkar och flickor i syfte att åstadkomma ökad måluppfyllelse.
- Skolan bör arbeta för att öka elevers och föräldrars kännedom om den individuella utvecklingsplanen.
- Elevernas inflytande över undervisningens innehåll och arbetsformer bör förbättras.
- Det systematiska kvalitetsarbetet och rektorns ansvar för skolans utveckling bör förbättras.

Kunskaper

Lärarna i Ronneby kommun arbetar med att förtydliga och konkretisera kunskapsmålen i ett utvecklingsprojekt kallat dialogen. Projektet sker i samverkan med Myndigheten för skolutveckling. De konkretiserade kunskapsmålen, som lärarna i Bräkne-Hoby rektorsområde har tagit fram, finns redovisade i de tre skolornas arbetsplaner. För Hobyskolan finns det mål i alla ämnen och för Hallabro och Backaryd finns det mål i svenska, engelska och matematik för varje årskurs. Intervjuer under inspektionen och dokumentstudier visar att arbetet med kunskapsmålen har givit resultat. Eleverna säger att lärarna informerar och klargör målen för eleverna. Även de yngre eleverna har hört talas om mål. I två av skolorna har man följt upp arbetet i kvalitetsredovisningarna med enkäter till elever och föräldrar och resultaten av dessa visar på en ökad kännedom om målen hos elever och föräldrar.

Kommunen har bestämt att alla skolor ska använda sig av ett gemensamt system för uppföljning av elevernas kunskapsutveckling. Detta används dock ännu inte i Bräkne-Hoby rektorsområde. Kvalitetsredovisningen för Hobyskolan redovisar inte kunskapsresultat i form av betyg. Intervjuer under inspektio-

nen med lärarna i årskurs 7–9 visade på svag kunskap om elevernas kunskapsresultat (se vidare nedan om elevernas måluppfyllelse i samtliga ämnen i relation till kursplanerna i årskurs 5).

Tabell 1: Resultatmått för elever årskurs 9 i Bräkne-Hoby rektorsområde jämfört med riksgenomsnittet år 2004-2006

	Bräkne-Hoby ro			Riket		
	2006	2005	2004	2006	2005	2004
Meritvärde	203,4	194,4	198,8	206,8	206,3	206,9
- Flickor	222,0	200,2	214,6	218,1	217,3	218,3
- Pojkar	185,6	189,6	187,1	196,3	195,8	195,7
Andel (i procent) behöriga till nationellt program	89,8	93,9	91,2	89,5	89,2	89,6
Andel elever som nått målen i alla ämnen	75,5	77,6	70,6	76,0	75,5	75,9

Källa: Skolverkets statistik

Andelen elever i rektorsområdet som är behöriga till gymnasieskolans nationella program är högre än riksgenomsnittet. Andelen sjunker år 2006 och är då obetydligt högre än riksgenomsnittet. Meritvärdet i rektorsområdet ligger lägre än riksgenomsnittet år 2004-2006. År 2006 skedde dock en markant ökning av meritvärdet och det var framförallt flickorna som fick del av de högre betygsstegen. Skillnaderna i resultat mellan pojkar och flickor ökade då och blev markant större än riksgenomsnittet. Andelen elever som nått målen i alla ämnen ligger på samma nivå som riksgenomsnittet. Inspektörerna bedömer att rektorsområdet bör analysera de stora skillnaderna i meritvärde mellan pojkar och flickor i syfte att vidta åtgärder för högre måluppfyllelse.

SALSA¹ (Skolverkets arbetsverktyg för lokala sambandsanalyser) visar att resultaten i Bräkne-Hoby rektorsområde ligger strax under det modellberäknade värdet både för andelen elever som uppnått målen och för det genomsnittliga meritvärdet. Tendensen för skolan sedan SALSA mätningarna började 1999 är att skolan avseende meritvärdet alltid har legat under det modellberäknade värdet. För andelen elever som uppnått målen är det samma trend, även om det för denna variabel finns avvikande år.

Ämnena geografi, historia, samhällskunskap och idrott och hälsa har lägst måluppfyllelse. För dessa ämnen är det mer än 10 procent av eleverna som inte når målen

¹ Det modellberäknade värdet i SALSA tar hänsyn till olika bakgrundsfaktorer som föräldrarnas utbildningsnivå, andel elever med utländsk bakgrund och fördelningen pojkar/flickor i kommunen.

Tabell 2: Resultat av nationella ämnesprov årskurs 5 i Bräkne-Hoby rektorsområde år 2004–2006

Resultat	Svenska	Matematik	Engelska
2006	89,7	79,3	85,7
2005	84,8	66,7	72,7
2004	91,2	94,3	88,6

Resultaten på de nationella ämnesproven i årskurs 5 varierar mellan år och ämnen under de tre år som inspektörerna analyserat. Något entydigt mönster går inte att urskilja. Måluppfyllelsen ligger mellan 66–95 procent, där matematik har både det lägsta och det högsta värdet. I Hallabroskolan och Backaryds skolas kvalitetsredovisning redovisas resultat av de nationella ämnesproven i årskurs 5, men det saknas resultat av elevernas måluppfyllelse i samtliga ämnen i relation till kursplanemålen i årskurs 5. Inspektörerna bedömer att rektorsområdet måste följa upp elevernas måluppfyllelse i relation till kursplanernas mål att uppnå i årskurs 5.

Minst en gång per termin ska läraren, eleven och elevens vårdnadshavare samtala om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas i ett utvecklingssamtal. I rektorsområdet genomförs utvecklingssamtal med den regelbundenhet som krävs. 1 januari, 2006 kom en förändring i grundskoleförordningen som innebar att läraren vid utvecklingssamtalet ska ”i en framåtsyftande individuell utvecklingsplan skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna”. Det pågår ett arbete i rektorsområdet med den individuella utvecklingsplanen. Intervjuer och dokumentation från lärarna visar att det sätts utvecklingsmål vid utvecklingssamtalen, men intervjuerna med eleverna visar att de har låg eller ingen kännedom om sina utvecklingsmål. Även intervjuerna med föräldrarna visar på brister i kännedomen om de insatser som ska göras för elevens utveckling. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör öka elevernas och föräldrarnas kännedom om innehållet i den individuella utvecklingsplanen.

En likvärdig betygssättning är en rättsäkerhetsfråga för eleverna. Kommunen ansvarar för att säkra att betygssättningen är likvärdig och rektorer och lärare ansvarar för att betygssättningen följer nationella bestämmelser. Det är stor skillnad i resultaten på nationella ämnesproven i årskurs 9 och slutbetygen i Bräkne-Hoby rektorsområde (se tabell). I ämnena svenska och matematik är det betydligt fler elever som får slutbetyg än som når målen på de nationella ämnesproven. För ämnet engelska ligger resultaten i nivå med varandra. Skillnaderna mellan slutbetygen och de nationella proven visar en trend som har varit under ett antal år tillbaka i rektorsområdet. I det utvecklingsarbete, dialogen, som pågår i kommunen är ett av målområdena en likvärdig och rättvis betygssättning.

Tabell 3: Andelen elever i procent som ej nått målen i slutbetyg i svenska, engelska och matematik i grundskolan och andelen elever i procent som ej nått målen på nationella ämnesproven i årskurs 9 år 2006 i Bräkne-Hoby rektorsområde jämfört med riksgenomsnittet.

	Svenska		Matematik		Engelska	
	Bräkne-Hoby	Riket	Bräkne-Hoby	Riket	Bräkne-Hoby	Riket
Elever som ej får betyg	0,0	3,6	4,3	6,6	4,3	5,9
NP, elever som ej når målen	4,3	3,8	21,7	12,4	4,3	4,5

Källa: Skolverkets statistik

Läroplanen anger att eleverna ska ha ett med åldern ökande inflytande över sin utbildning och det inre arbetet i skolan. På alla tre skolorna finns klassråd och elevråd som arbetar aktivt med elevernas gemensamma inflytande. Skolledning- en och lärarna stödjer arbetet och på Hobyskolan årskurs 7–9 bedriver eleverna egna valkampanjer för att bli valda till elevrådets styrelse. Elevernas inflytande över sin egen undervisning är dock mindre utvecklad. Det finns ingen plan för arbetet eller något gemensamt system för elevernas inflytande över undervis- ningen. Ingen av skolornas kvalitetsredovisningar utvärderar måluppfyllelsen av elevernas inflytande och vid intervjuerna med de äldre eleverna framkommer att det finns planeringar för olika ämnen som inte eleverna kan påverka. Inspektö- rerna bedömer att elevernas inflytande över det inre arbetet i Bräkne-Hoby rek- torsområde fungerar väl, men att elevernas inflytande över undervisningens innehåll och arbetsformer bör utvecklas.

Enligt skollagen ska elever som har svårigheter i skolarbetet ges särskilt stöd. Arbetet med elever i behov av särskilt stöd fungerar väl i rektorsområdet enligt inspektörernas bedömning. De elever som är i behov av särskilt stöd får det i någon form, även om personalen anser att omfattningen för vissa elever borde vara högre. Det finns ett elevvårdsteam med olika typer av specialister som fungerar som ett stöd till lärarna i arbetet. Identifikationen av stödbehoven sker tidigt och resursfördelningen i rektorsområdet är flexibel för att möta elevernas behov. Rektorn tar ansvar och leder arbetet i linje med kraven i grundskoleför- ordningen. Inspektörerna bedömer att arbetet med elever i behov av särskilt stöd ger goda resultat i Bräkne-Hoby rektorsområde.

Normer och värden

Från och med den 1 april 2006 finns en lag om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Den nya lagen (SFS 2006:67) syftar till att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhö- righet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshin- der. Lagen syftar också till att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete och se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I planen ska planerade åtgärder redovisas. I det målinriktade arbetet ingår att vidta åtgär- der för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen krävs för att förhindra fortsatta trakasserier eller annan kränkande behandling.

På alla tre skolorna i Bräkne-Hoby rektorsområde bedrivs ett kontinuerligt värdegrundsarbete som ger enskilt goda resultat. Eleverna uttrycker i intervjuerna att de känner sig trygga och de lektioner som inspektörerna besökte, på två av skolorna, präglades av god arbetsro och ett fokus på lärandet. På en av de små skolorna finns det elever med koncentrationsproblem. Resurstilldelningen i form av personal till skolan har ökat för att förutsättningar ska ges för en god lärmiljö. Det genomförs olika typer av uppföljningar av värdegrundsarbetet i rektorsområdet men dokumentation och redovisningar av dessa saknas. Lika behandlingsplaner är heller inte upprättade för varje skola och verksamhet.

Ledning och kvalitetsarbete

Skollagen föreskriver att det för ledningen av skolorna ska finnas rektorer och att de ska hålla sig förtrogna med det dagliga arbetet. Rektorsområdet har en rektor och två biträdande rektorer. Rektorn har varit rektor på Hobyskolan i sex år och är sedan förra läsåret rektor för hela rektorsområdet. Intervjuer med skolledningen, personal, elever och föräldrar visar att rektorn är förtrogen med det dagliga arbetet. Även de yngre eleverna på de små skolorna vet vem som är rektor för verksamheten.

De kvalitetsredovisningar som är upprättade för Hallabroskolan och Backaryds skola följer den struktur som förordningen anger med mål, analys av måluppfyllelsen och åtgärder för utveckling. Dessa kvalitetsredovisningar innehåller kunskapsresultat från eleverna genom att redovisa resultaten av de nationella ämnesproven i årskurs 5. Den kvalitetsredovisning som upprättats för Hobyskolan lever inte upp till de krav som förordningen ställer. Personal, elever och föräldrar har inte varit delaktiga eller tillräckligt delaktiga i arbetet. Dessutom innehåller kvalitetsredovisningen varken elevernas betygsresultat eller några resultat av arbetet med normer och värden. Intervjuerna med lärarna under inspektionen visar också att de har bristande kännedom om elevernas resultat. I ett mål- och resultatstyrt system måste lärarna ha kännedom om elevernas resultat och det är kvalitetsredovisningen som är verktyget för detta. Verksamheten i skolbarnsomsorgen saknas i kvalitetsredovisningen, men skolledningen säger att den ska redovisas i nästa kvalitetsredovisning.

Kvalitetsarbetet syftar till att kontinuerligt identifiera vilka förutsättningar som är nödvändiga för arbetet mot de nationella målen, att utveckla arbetsprocesser, att bedöma resultat och måluppfyllelse och vidta lämpliga åtgärder. På de små skolorna har lärarna utvecklat en gemensam syn på hur arbetet ska bedrivas. På Hobyskolan finns inte någon gemensam syn på arbetet i ett 6–16 års perspektiv. Rektorsområdets samlade bild av elevernas kunskapsutveckling är som tidigare redovisats begränsad och arbetet i rektorsområdet skulle, enligt inspektörernas bedömningar, stärkas genom en bättre dokumentation kring uppföljningar och utvärderingar av de nationella målen och en ordentlig analys av vilka som är de mest angelägna utvecklingsbehoven. Rektorn säger också i intervjun att kvalitetsarbetet i rektorsområdet är åsidosatt och behöver utvecklas. Inspektörerna bedömer att kvalitetsredovisningen för Hobyskolan inte lever upp till förordningens krav och att en tydligare systematik i kvalitetsarbetet bör utvecklas i hela rektorsområdet. Systematik i kvalitetsarbetet är när mål, genomförande, uppföljning/utvärdering, analys och bedömning av resultaten och insatser för utveckling hänger samman i en kontinuerlig process över tid.

Enligt skollagen och läroplanen ska rektorn särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Eftersom det saknas systematik i kvalitetsarbetet och att Hobyskolans kvalitetsredovisning inte lever upp till de krav som förordningen ställer så

bedömer inspektörerna att rektorns ansvar för skolans utveckling kan förbättras.

I grundskolan får enligt skollagen endast anställas lärare på tillsvidare tjänster som har en pedagogisk högskoleutbildning. Dessutom ska kommunen i huvudsak använda lärare som har en utbildning avsedd för den undervisning som de i huvudsak ska bedriva. Två av skolorna i rektorsområdet har en hög lärartäthet i jämförelse med riksgenomsnittet². Det är Hobyskolan med 9,4 lärare per 100 elever och Backarydsskola med 9,6 lärare per 100 elever. Hallabroskolans lärartäthet ligger lägre och är 7,8 lärare per 100 elever.³ Även behörigheten på lärarna är hög i området. På Hallabroskolan är alla lärare behöriga, på Hobyskolan är 98 procent behöriga och på Backarydsskola är det 84 procent. Alla skolorna ligger över riksgenomsnittet⁴. På Hallabroskolan används lärarna flexibelt utifrån de ämnen som de har utbildning för, de byter grupper av elever för att uppnå detta. Även på Backaryds skola finns en strävan att använda lärarna utifrån sin kompetens. Eleverna i årskurs 6 åker till Hobyskolan en dag i veckan för att använda lokaler och lärare med ämneskompetens i naturorienterande ämnen, språk och idrott och hälsa. Inspektörerna bedömer att rektorsområdet använder lärare som har en utbildning för den undervisning som de i huvudsak bedriver.

Avslutningsvis vill inspektörerna framhålla den goda tillgången på skolbibliotek för eleverna i Bräkne-Hoby rektorsområde

Datum	Ort
2008-01-31	Lund

Martin Persson
Arne Huseby

² Riksgenomsnittet är 8,3 lärare per 100 elever.

³ Skolverkets statistik

⁴ Riksgenomsnittet är 83 procent